

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ**

Збірник наукових праць

Випуск 9 (92)

Біла Церква
2012

Затверджено вченою
радою університету
(Протокол № 3 від 17.04.2012 р.)

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., д-р екон. наук, чл.-кор. НААНУ (головний редактор);
Сахнюк В.В., д-р вет. наук;
Корнієнко Л.Є., д-р вет. наук (відповідальний за випуск);
Головаха В.І., д-р вет. наук;
Івченко В.М., д-р вет. наук;
Ільніцький М.Г., д-р вет. наук;
Козій В.І., д-р вет. наук;
Левченко В.І., д-р вет. наук, академік НААНУ;
Рубленко М.В., д-р вет. наук, академік НААНУ;
Рухляда В.В., д-р вет. наук;
Семілетко В.І., канд. пед. наук;
Сокольська М.О., завідувач РВІКВ (відповідальний секретар).

Науковий вісник ветеринарної медицини: Зб. наук. праць.– Біла Церква, 2012.–
Вип. 9 (92).– 203 с.

Збірник наукових праць «Науковий вісник ветеринарної медицини» друкується за рішенням вченої ради університету відповідно до вимог ВАК України щодо тематичної спрямованості фахових видань з певної галузі науки.

Зареєстрований у Міністерстві юстиції України і є виданням, що продовжується замість випуску Вісника Білоцерківського державного аграрного університету з ветеринарних наук.

У цьому випуску збірника наукових праць висвітлено наукові розробки вчених з питань внутрішньої, акушерсько-гінекологічної та хірургічної патології продуктивних і дрібних домашніх тварин, відтворення тварин, токсикології, інфекційних і паразитарних хвороб та ветеринарно-санітарної експертизи, які становлять істотний інтерес для науковців і широкого кола спеціалістів-практиків.

УДК 619:616.995.1–036/08:636.4

АНТИПОВ А.А., канд. вет. наук

antipov_anatolii@ukr.net

ПОНОМАР С.І., канд. біол. наук

ГОНЧАРЕНКО В.П., канд. вет. наук

ДЕПА Ю.І., магістрантка

ДОМБІЦЬКИЙ О.С., магістрант

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ, ВІКОВА ДИНАМІКА ЗМІШАНИХ КИШКОВИХ НЕМАТОДОЗІВ СВИНЕЙ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІВЕРМЕКВЕТУ 1 % ІН'ЕКЦІЙНОГО РОЗЧИНУ

У статті наведено дані щодо розповсюдження змішаних кишкових нематодозів свиней у господарстві, вікова динаміка, а також ефективність івермеквету 1 % розчину. Встановлено, що найчастіше серед нематодозів шлунково-кишкового каналу свиней різних вікових та виробничих груп зустрічаються збудники аскарозу (ЕІ 31,89 %), трихурузу (ЕІ 23,24 %) та езофагостомозу (ЕІ 38,38 %). Визначена ефективність антигельмінтика макроциклічного ряду івермеквету 1 % ін'екційного розчину за аскарозу та езофагостомозу (ЕЕ та ІЕ 100,0 %), та трихурузу (ЕЕ 70,0 та ІЕ 71,55 %).

Ключові слова: аскариди, трихуриси, езофагостоми, свині, змішана інвазія, антигельмінтик, івермеквет 1 % ін'екційний розчин.

Постановка проблеми. Світова практика свідчить, що створення м'ясного балансу в країні неможливе без інтенсивного розвитку свинарства. Серед причин, що стримують його розвиток – паразитарні хвороби, які призводять до значних економічних збитків та знижують рентабельність галузі. Повідомлення у вітчизняній та зарубіжній літературі свідчать про те, що найбільшого поширення серед інвазійних захворювань свиней набули шлунково-кишкові нематодози, а саме: аскароз, трихуроз та езофагостомоз [1–2].

Свиноматки, уражені гельмінтами, народжують ослаблений приплід. Крім того, у них зменшується кількість новонароджених поросят. Великі втрати пов'язані із затримкою росту та зниженням маси тіла хворого молодняка [3–4].

За даними ряду дослідників, поросята, уражені гельмінтозами, погано відгодовуються і втрачають від 20 до 60 % добового приросту. Водночас зростає (від 25 до 100 %) витрата кормових одиниць на приріст маси тіла, а термін відгодівлі подовжується на 2–2,5 місяці. Крім того, інвазійні хвороби послаблюють імунітет і порушують обмін речовин, що призводить до ускладнень та ряду інфекційних захворювань [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Численні наукові дослідження були присвячені розробці ефективних заходів боротьби з інвазійними хворобами свиней. Проте складна епізоотична ситуація щодо гельмінтозів у свинарських господарствах України свідчить про те, що вирішення цієї проблеми є актуальним [6].

За останні роки ефективність багатьох антигельмінтиків знизилася з причини розвитку звикання паразитів до лікарських засобів.

Вибір того чи іншого препарату має бути пов'язаний з тим, чи відповідає він критерію вартість–ефективність.

Мета і завдання дослідження – вивчення розповсюдження, вікової динаміки змішаної нематодозної інвазії свиней та визначення антигельмінтної ефективності івермеквету 1 % ін'екційного розчину.

Матеріал і методика дослідження. Дослідження провели з вересня 2011 до квітня 2012 рр. на свинях великої білої породи, спонтанно заражених нематодами, в умовах ТОВ „Агрофірма Шапіївка” Сквирського району Київської області.

Для вивчення епізоотологічної ситуації щодо змішаної нематодозної інвазії у свиней відбирали проби фекалій від тварин різних вікових та виробничих груп. Відібрані фекалії (185 проб) були досліджені в лабораторії кафедри паразитології та фармакології Білоцерківського національного аграр-

ного університету комбінованим методом, стандартизованим Г.О. Котельниковим та В.М. Хріновим, з використанням насиченого розчину гранульованої аміачної селітри зі щільністю 1,3.

Результати досліджень та їх обговорення. Зі 185 досліджених тварин аскарисами було уражено 59 голів (екстенсивність інвазії (ЕІ) складала 31,89 %, інтенсивність інвазії (ІІ) 16,0 екземплярів яєць), езофагостомами – 71 свиня (ЕІ – 38,38 %, ІІ – 29,2 екземплярів яєць), а трихурисами – 43 тварини (ЕІ – 23,24 %, ІІ – 17,2 екземплярів яєць) (табл. 1).

Таблиця 1 – Рівень зараження свиней різних вікових та виробничих груп нематодами

Вікові та виробничі групи тварин	Всього досліджено тварин, гол.	Рівень зараження								
		аскарисами			трихурисами			езофагостомами		
		всього, гол.	ЕІ, у проц.	ІІ, екз.	всього, гол.	ЕІ, у проц.	ІІ, екз.	всього, гол.	ЕІ, у проц.	ІІ, екз.
1,5–2-місячні	25	1	4,0	4,0	1	4,0	3,0	–	–	–
2–4-місячні	45	19	42,22	15,3	13	28,89	8,5	8	17,78	10,6
4–6-місячні	35	20	57,14	22,4	13	37,14	25,0	9	25,71	29,3
Відгодівельні	45	16	35,56	12,2	15	33,33	19,9	21	46,67	34,1
Свиноматки	30	3	10,00	3,0	1	3,33	3,0	30	100	30,8
Кнурі-плідники	3	–	–	–	–	–	–	3	100	28,3
Всього	185	59	31,89	16,0	43	23,24	17,2	71	38,38	29,2

Після вивчення рівня інвазування свиней по господарству, ми простежили за зараженням свиней по кожній віковій і виробничій групі і встановили, що вперше яйця аскарисів та трихурисів виявлялися у поросят віком від 1,5 до 2 місяців. Екстенсивність та інтенсивність аскарозної інвазії становила, відповідно 4,0 % та 4,0 екз. яєць в середньому у трьох краплинах флотаційної рідини, а екстенсивність та інтенсивність трихурозної – відповідно 4,0 % і 3,0 екз. яєць. Потім екстенсивність та інтенсивність інвазії поступово наростали. Так, екстенсивність та інтенсивність аскарозної інвазії у поросят віком 2–4 місяці становили 42,22 % та 15,3 екз. яєць, а трихурозної інвазії відповідно 28,89 % та 8,5 екз. яєць (табл. 1).

Найбільше були заражені аскарисами свині віком 4–6 місяців. Екстенсивність інвазії становила – 57,14 % за інтенсивності інвазії 22,4 екз. яєць, а трихурисами відповідно 37,14 % за інтенсивності інвазії 25,0 екз. яєць. Потім екстенсивність та інтенсивність аскарозної та трихурозної інвазії поступово зменшувались і у свиней, які знаходились на відгодівлі, становили відповідно 35,56 % та 12,2 екз. яєць та 33,33 % і 19,9 екз. яєць, а у свиноматок аскарозна інвазія становила 10,0 %, трихурозна відповідно 3,33 % та 3,0 екз. яєць.

Стосовно езофагостомозної інвазії, то вона також зустрічалась у свиней усіх вікових та виробничих груп, крім поросят до 2 місяців (табл. 1). Найменше були уражені поросята віком від 2 до 4 місяців. Екстенсивність інвазії становила 17,78 % за інтенсивності інвазії 10,6 екз. яєць. Потім ці показники поступово зростали. У поросят віком від 4 до 6 місяців екстенсивність інвазії вже становила 25,71 % за інтенсивності інвазії 29,3 екз. яєць, у свиней на відгодівлі – 46,67 % за інтенсивності інвазії 34,1 екз. яєць. Свиноматки та кнурі-плідники були на 100 % уражені езофагостомами за інтенсивності інвазії від 28,3 до 30,8 екз. яєць.

Дослід з вивчення ефективності івермеквету 1 % ін'єкційного розчину за змішаної нематодозної інвазії свиней провели, застосовуючи препарат згідно з настановою на підсвинках 3,5-місячного віку. За принципом аналогів сформувавши дві групи свиней (одну контрольну та дослідну) по 10 голів у кожній. Підрахунок яєць гельмінтів проводили у трьох краплинах флотаційного розчину.

Тварини знаходились в однакових умовах годівлі та утримання. До введення препарату та через 12 діб після останнього застосування антигельмінтика проводили копроскопічні дослідження.

Тваринам дослідної групи застосували івермеквет – 1 % ін'єкційний розчин у дозі 1 мл на 33 кг маси тіла (за лікарською формою), або в дозі 0,0003 г (за ДР) на кг маси тіла тварини, одночасно, підшкірно.

Свиням контрольної групи антигельмінтик не призначали. Всі дослідні та контрольні тварини протягом періоду досліджень (30 днів) перебували в аналогічних умовах годівлі й утримання. Антигельмінтну ефективність препарату визначали на 12-й день після останнього застосування.

Результати овоскопічних досліджень тварин до дегельмінтизації показали, що тварини всіх груп були на 100 % уражені аскарисами та трихурисами. Інтенсивність аскарозної інвазії коли-

валась від 18,4 до 19,8 екз. яєць, а трихурисами – від 8,2 до 9,7 екз. яєць. Екстенсивність езофагостомозної інвазії у тварин становила 80,0 %, інтенсивність інвазії коливалась від 21,8 до 23,6 екз. яєць.

На 12-й день після останньої даванки антигельмінтика знову відбирали проби фекалій і встановили, що антигельмінтик івермеквет 1 % ін'єкційний розчин у дозі 0,0003 г на 1 кг маси тіла (за ДР), або 1 мл на 33 кг маси тіла (за лікарською формою) одноразово, підшкірно, показав 100 % ефект щодо аскарисів та езофагостом. Що стосується трихурозної інвазії, то івермеквет 1 % ін'єкційний розчин показав ЕЕ 70,0 % за ІЕ 71,55 %.

Звільнення організму поросят від аскарисів, езофагостом та частково від трихурисів сприяло поліпшенню загального стану організму свиней і на 30-й день поросята були клінічно здоровими. У тварин контрольної групи спостерігали погіршення загального стану, зниження продуктивності та поступове виснаження.

Висновки

1. ТОВ „Агрофірма Шаліївка” є неблагополучним господарством щодо аскарозу, трихурозу та езофагостомозу свиней. Зараженість свиней аскарисами по господарству становить 31,89 % за інтенсивності інвазії 16,0 екз. яєць, езофагостомами – 38,38 % за інтенсивності інвазії 29,2 екз. яєць, а трихурисами – 23,24 % за інтенсивності інвазії 17,2 екз. яєць.

2. Аскарозна, трихурозна та езофагостомозна інвазії мають добре виражену вікову динаміку. Найменше заражений молодняк у віці від 1,5 до 2 місяців аскарисами та трихурисами. Екстенсивність інвазії становила 4,0 % за інтенсивності інвазії відповідно 4,0 та 3,0 екз. яєць, а максимально були уражені свині аскарисами та трихурисами віком 4–6 місяців. Екстенсивність інвазії становила 57,14 та 37,14 % за інтенсивності інвазії відповідно 22,4 та 25,0 екз. яєць.

3. Езофагостомозна інвазія зустрічається практично в усіх вікових та виробничих групах, крім поросят до 2-х місяців. Мінімально уражуються поросята віком від 2 до 4 місяців. Екстенсивність інвазії становила 17,78 % за інтенсивності інвазії 10,6 екз. яєць. Максимально уражені свиноматки та кнурі-плідники. Екстенсивність інвазії становила 100 % за інтенсивності інвазії від 28,30 до 30,8 екз. яєць.

4. Антигельмінтик івермеквет 1 % ін'єкційний розчин у дозі 0,0003 г на 1 кг маси тіла (за ДР) або 1 мл на 33 кг маси тіла (за лікарською формою) одноразово, підшкірно є високоефективним препаратом за аскарозно-езофагостомозної інвазії (ЕЕ та ІЕ = 100 %), а за трихурозної інвазії екстенсивність складала 70,0 % за інтенсивності 71,55 %.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні видового складу гельмінтів шлунково-кишкового каналу та проведенні лікування хворих тварин антигельмінтиками, дослідженні їх впливу на морфологічні та біохімічні показники крові.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Новая технология производства свинины с законченным циклом на собственных кормах / Н.И. Гегамян, Н.М. Пономатев, И.В. Мошкунелло [и др.] // Свиноводство. – 2003. – № 1. – С. 17–21.
2. Рибалко В.П. Наукові аспекти розв'язання проблеми дефіциту свинини в Україні / В.П. Рибалко // Тваринництво України. – 2006. – № 2. – С. 2–4.
3. Стийбель В.В. Аналіз гельмінтологічної ситуації серед свиней у господарствах Львівської області / В.В. Стийбель // Науковий вісник ЛНАВМ ім. С.З. Гжицького. – 2004. – Т.6, № 2, Ч.1. – С. 197–198.
4. Галат В.Ф. Досвід лікування та профілактики саркоптозу свиней / В.Ф. Галат, В.О. Євстаф'єва, А.В. Березовський // Вет. медицина: міжвід. темат. наук. зб. – Х., 2002. – № 80. – С. 164–166.
5. Гуменюк І. Нова форма – нові можливості / І. Гуменюк, І. Дерев'яноко // Ветеринарна медицина України. – 2000. – № 11. – С.41–42.
6. Жаров А.В. Судебная ветеринарная медицина / А.В. Жаров. – М.: Колос, 2001. – 264 с. – (Учебники и учебные пособия для студентов высш. учебных заведений).
7. Влияние гельминтозов на формирование поствакцинального иммунитета против лептоспироза свиней / М.Ф. Петрухин, И.Ф. Богущ, Н.Н. Шульга [и др.] // Теория и практика борьбы с паразитарными болезнями: междунар. научн. конф., 2-5 марта 2001 г.: тезисы докл. – М., 2001. – С.98–104.

Распространение, возрастная динамика смешанных кишечных нематодозов свиней и эффективность ивермеквета 1 % инъекционного раствора

А.А. Антипов, С.И. Пономарь, В.П. Гончаренко, Ю.И. Депа, А.С. Домбицкий

В статье приведены данные по распространению смешанных кишечных нематодозов свиней в хозяйстве, возрастная динамика, а также эффективность ивермеквета 1 % раствора. Установлено, что наиболее часто среди нематодозов

желудочно-кишечного канала свиней разных возрастных и производственных групп встречаются возбудители аскароза (ЭИ 31,89 %), трихуроза (ЭИ 23,24 %) и эзофагостомоза (ЭИ 38,38 %). Определена эффективность антигельминтика макроциклического ряда ивермеквет 1 % инъекционного раствора при аскарозе и эзофагостомозе (ЭИ и ИЭ 100,0 %), а также трихуризе (ЭЭ 70,0 и ИЭ 71,55 %).

Ключевые слова: аскариды трихуриды, эзофагостомы, свиньи, смешанная инвазия, антигельминтик, ивермеквет 1 % раствор.

Distribution, age dynamics and efficiency of ivermectin 1 % fluid in mixed intestinal nematosis of pigs.

A. Antipov, S. Ponomar, V. Goncharenko, Y. Depa, A. Dombitskiy

The article presents data about spreading of swine mixed nematodosis in industry, age dynamics and efficiency of Ivermectin 1 % fluid. Research found that in nematosis of swine gastrointestinal channel of different age and production groups, the pathogens of askarosis (EI 31,89 %), trihurosis (EI 23,24 %) and oesofagostomosis (EI 38,38 %) appear most often. The efficiency of antihelmintics of macro cyclical series Ivermectin 1 % injection fluid at askarosis and oesofagostomosis (EE and IE 100,0 %) at trihurosis (EE 70,0 %, and IE 71,55 %) was determined as well.

Key words: askarises, trihurises, esophagostomes, pigs, mixed infestation, antihelminth, ivermectin 1 % solution.

УДК 619:616.391:616.15-074:636.3-084.1

БЕЗУХ В.М., МЕЛЬНИК А.Ю., НАДТОЧИЙ В.П., кандидати вет. наук

ОСТАПЧУК Т.В., магістр вет. медицини

Білоцерківський національний аграрний університет

СТАН БІЛКОВОГО ОБМІНУ У КІТНИХ ВІВЦЕМАТОК

За організації годівлі овець, яка є вирішальною часткою всієї технології вівчарства, враховують, передусім, потребу тварин у поживних речовинах, яка зумовлена віком, статтю, напрямком і рівнем продуктивності, а також умовами утримання та порою року [1, 2].

Вівці мають підвищений обмін речовин, порівняно з великою рогатою худобою, оскільки вони споживають на 1 кг маси тіла більше поживних речовин та енергії. В останню третину кітності обмін речовин у дорослих овець сягає піку і особливо на нього впливає багатоплідність вівцематок. Для повноцінної годівлі овець необхідна достатня кількість перетравного протеїну, зокрема в 1 к.од. його повинно бути 90–110 г [3].

Ключові слова: перетравний протеїн, загальний білок, альбумін, гіпопротеїнемія, сечовина, креатинін, сулемова проба.

Постановка проблеми. В умовах економічної кризи, зокрема в аграрному секторі економіки України, необхідний комплекс економічних, організаційних та технологічних заходів, здатних стабілізувати не лише тваринництво в цілому, а й вівчарство зокрема [4]. Це можна здійснити за рахунок використання внутрішньовиробничих ресурсів, організаційно-технологічних заходів, спрямованих на зниження затрат праці і собівартість продукції. Поруч з цим, актуальним залишається зниження витрат кормів на одиницю приросту, підвищення продуктивності та збереження здоров'я овець, яке безпосередньо впливає на якість виробленої продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В літературі [5] є повідомлення про те, що в овець білковий обмін має сезонні відмінності: зокрема, якщо в пасовищний період вміст білка становив $81,5 \pm 0,1$ г/л, то в стійловий, особливо за низької температури зовнішнього середовища (-35 °C), його було лише $54,9 \pm 0,8$ г/л. Інші автори стверджують, що усі показники крові овець знаходяться в тісному взаємозв'язку із порою року, і найнижчий їх вміст у зимово-стійловий період пояснюється не лише низькою температурою навколишнього середовища, а й зниженням рівня годівлі та якості кормів у цей час [6].

Мета дослідження – у стійловий період провести аналіз годівлі кітних вівцематок та вивчити у них обмін білків.

Матеріали і методи досліджень. Для виконання поставленої мети проаналізовано раціон кітних вівцематок; у сироватці крові 39 дослідних тварин 3–5-річного віку визначено кількість загального білка, вміст альбуміну, сечовини та креатиніну. Концентрацію загального білка визначали рефрактометричним методом; вміст: альбуміну – за допомогою реактивів ТОВ НВП «Філісіт-Діагностика», сечовини – з діацетилмонооксимом, креатиніну – за колірною реакцією Яффе.

Результати досліджень та їх обговорення. До складу раціону кітних вівцематок у зимовий період входили: солома горохова – 0,2 кг, сінаж люцерни – 0,5 кг, дерть ячмінна – 0,3 кг.